

Ženski vestnik.

Sprejem gojenk na deželno kmetijsko gospodinjstvo šola na Vrhniki pri Ljubljani. Dne 1. nov. t. l. se prične nov zimski tečaj, kateri bo trajal 6 mesecev. V tečaj se sprejemajo dekleta iz vseh dežel, katere so dovršile starost 16 let. Dekleta morajo stanovati v zavodu, kateri je pod vodstvom šolskih sester in olajajo za hrano, stanovanje in drugo mesečno 30 K. Pouk je brezplačen. Dekleta se učijo v vseh strokah gospodinjstva, posebno pa vzgojeslovje, zdravstvo, domače knjigovodstvo, za gospodinjstvo neobhodno potrebno računstvo, poslovno spisje, veronauk, kakor tudi praktično in teoretično gospodinjstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo, živinorejo, prašičerejo, mlekarstvo, perutinarstvo, kuhanje, pranje, likanje, šivanje, krojno risanje itd. Na zavodu poučuje 7 učnih moči in poleg šolskih sester še deželni kmetijski veščaki. Ta gospodinjstva šola je največji zavod te vrste na Slovenskem in ga je priporočati vsem onim dekletom, katere se hočejo temeljito v kratkem času in z malimi stroški izobraziti v gospodinjstvu. Posebno se priporoča različnim ženskim društvom, da opozorijo spretna dekleta na ta zavod, ker jim bodo po dovršitvi tečaja dobre sodelovalke in voditeljice društev. Gojenke se uče poleg strokovnih predmetov tudi še v splošni izobrazbi. Ker se je pa tekoče leto celo šolsko poslopje popolnoma prenovilo in si je vodstvo nabavilo mnogo najnovejših učnih predmetov, zato sme vsaka gojenka in ž njo tudi njeni oskrbniki, oziroma stariši, tem bolj upati najpovoljnejših uspehov. Vsa nadaljna pojasnila daje vodstvo deželne kmetijske gospodinjstva šole na Vrhniki. — Voditeljica šole se je izučila v Haagu na Nizozemskem v vseh strokah gospodinjstva in zato zna šolo tudi uspešno voditi. Vsled tega naj nobeno dekletu ne zamudi priložnosti, katera se želi izuriti v gospodinjstvu.

Briga za gospodinjstvo in vzgojo otrok in se v politiko ne sme mešati, pravi marsikdo, zlasti govorijo tako liberalci in nemškutarji, če se katera ženska, žena ali mladenka, poteguje za katoliška društva, katoliške časnike, če pobija laži in obrekovanja nasprotnikov. Seveda, če se katera prelevi v liberalko ali nemškutarko, potem sme vse. Sicer pa je trditelj, da se naj peča ženska samo z gospodinjstvom, ravno tako, kakor če bi od uradnika, odvetnika itd. zahtevali, da naj se briga samo za svoj poklic. Ali more biti vseeno ženi, če zasmehujejo libe-

ranci katoliško vero, katere nauke hoče naučiti svoje otroke? Ali ji more biti vseeno, če se krščanstvo na Francoskem in drugod zatira, če se izganja veronauk iz šole, če se hoče po postavi vpeljati ločitev zakona, če se razširja slabo časopisje in kvartir ter pohujšuje mladina, če dobijo občino v roke nemškutarški šnopsarji ali zdvijani liberalci, ko imajo od takih žene in otroci največjo škodo. Slaba ženska, ki bi k temu molčala. Noben misleč človek ne more biti popolnoma brez zanimanja za vprašanja, ki zadevajo splošnost.

x Vzgoja otroka, ki hodi v šolo. Otroci stopi v šolsko dobo. Pazi že zdaj, s kom hodi tvoja hčerka v šolo in iz šole. Ne pusti ji prijateljstva s slabimi tovarišicami. Bodi v stiku z učiteljstvom in povprašuj po uspehih in vedenju svoje hčerke. Pazi, da te ne preslepi nespametna ljubezen do otroka, da bi podirala doma, kar šola zida. Mnogo je brezbrzihih mater, ki se ne zmenijo za vse to celo šolsko leto, večkrat tudi vso šolsko dobo ne. Če je že pri majhni deklici ta pozornost važna, kaj še-le pri večjih deklicah. — Mali hčerki bodi stroga odgojiteljica, odraščeni in dorasli modra svetovalka, varna vodnica in dobra prijateljica. Glej, da si pridobiš njeno zaupanje, potem jo lahko vodiš, rada bo poslušala tvoje nasvete. Vediti moraš, kje, kam in s kom hodi, kaj bere itd. Razne prilike ženejo hčerko od doma, med svet. Res ji mati ne more slediti za vsakim korakom; toda ako ima res pravo krščansko ljubezen do otroka, bode že iznajdljiva, da se posluži sredstva, s katerim izve, ni li kje kake nevarnosti za njo. Najgotoveje sredstvo, ki obvaruje hčerko tudi v največji nevarnosti, je brezdvomno iskrena pobožnost, katero vcepi globokoverna mati v srce svoji hčerki. Brez te so vsa druga načela več ali manj plitva in prazna, naj trdi brezverni svet kar hoče. Mati, daj svoji hčerki dela, resnega dela v gospodinjstvu, da si pridobi samostojnost. Pazi, da imaš hišni red, po katerem naj se točno ravna vsa hiša. Veliko vlogo igra pri ženskah tudi obleka. — Ženska je že po naravi nagnjena k nečimernosti. Kako brez-pametno, a tudi pregrešno ravna take matere, ki vrhu tega še podpirajo nečimerno deklico z nališpano obleko in s prismojeno frizuro. O, ko bi bile matere vendar pametne ter oblačile svoje hčerke sicer stanu primerno in dostojno, toda priprosto in skromno! Da, da, koliko bi v denarju prihranile, koliko greha zabranile, koliko nesreč obvarovale svoje otroke! Gorje pa materi, ki je toliko zaslepljena, da dovoljuje svo-

ji hčerki celo pohujšljivo nošo, kakor so n. pr. ravno v zadnjih letih preozka krila.

Koliko žena si z delom služi kruh? V današnjih gospodarskih razmerah je vedno več žensk prisiljenih, služiti si svoj vsakdanji kruh z delom v obrti, industriji, raznih službah itd. Na prvem mestu stoji v tem oziru Rusija, kjer je okrog 11 milijonov žensk v raznih pridobitnih poklicih; potem slede: Nemčija z 9'439 milijoni, Avstro-Ogrska z 8'570, Anglija s 5'330, Italija s 5'309, severoameriške Združene države s 5'248, Francija s 4'693, Švica z 1'557, Japonska z 1'325, Belgija z 0'948, Švedska in Norveška z 0'829, Holandska z 0'433 in Danska z 0'352 milijona.

x Marsikatera nevesta misli bolj na blago svoje obleke, ko pa na značaj svojega moža, s katerim se hoče za vedno zvezati! Zato pa je tudi toliko žen nezažidanih in nesrečnih.

x 10.000 dolarjev za ženina. Annie Gold je morala radi slaboglasnih dejanj in drugih nerednosti na parniku „Pretoria“ odpotovati nazaj v domovino, dasi je bila že 10 let v Ameriki. Pred odhodom je ponujala 10.000 dolarjev onemu ameriškemu državljanu, ki bi jo poročil, na kar bi seveda smela ostati v Ameriki. Gotovo bi se bil kak lakomnež našel, ki bi ji bil storil to uslugo, da bi postal njen mož, ali oblasti so strogo pazile na to, da ni mogla svojega načrta uresničiti in so jo hitro iztirali. Pri sebi je imela 55.000 dolarjev v gotovini in 50.000 dolarjev v dragocenostih.

x Indijanski pregovori o ženski. Dobra mati je več vredna kot 100 učiteljev. — Ubogljiva žena zapoveduje svojemu možu. — Ženska, voda in ogenj najdejo povsod vstop, ne da bi bili za to naprošeni. — Prej odžene hudega psa od kosti, nego odvrne žensko od njenega sklepa.

x Češplje v vosku. Natrgaj z drevesa s pečlem vred lepih, dobro zrelih češpelj. Raztopi voska, deni ga v majhno, bolj globoko skledico in postavi v gorko vodo, da se ne strdi. Primi vsako češpljo za pecelj, pomoči celo v vosek in pokladaj drugo za drugo na snažno desko, da se osuše. V pripravno skatlo ali zabojček deni za 2 prsta sipe (drobnega peska), na nje naloži celo vrsto češpelj in zasuj jih s sipo, čez njo položi papir, pa spet češplje in jih zasuj kakor prej. Tako delaj do konca. Na vrhu jih dobro zasuj in to posodo shrani na suhem, hladnem kraju. Tako spravljene češplje ostanejo sveže do pusta, celo do Velike noči. Kadar jih hočeš dati na mizo, jih olupiš iz voska in jih zloži na krožnik, pokrit z zelenimi lističi.

Kmečki delavec.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

(Iz govora predsednika J. S. Z. dr. Zajca na katoliškem shodu v Ljubljani.)

Delavsko vprašanje silni na površje, zlasti v naših južnih, slovenskih in hrvaških deželah spoznamo katoličani v pravem času važnost tega socialnega vprašanja. Resnica je in nihče ne more utajiti dejstva, da je še vedno kmečko ljudstvo vzdržujoča sila slovenskega in hrvaškega naroda. Ali prezreti ne moremo, da stopajo poleg kmečkih ciljev tudi cilji delavstva med slovenskim in hrvaškim narodom vedno močnejše v ospredje. Ni dvoma, da postane delavstvo tudi v naših južnih slovenskih in hrvaških deželah moč, na katerem bo tudi slonela naša narodna bodočnost, ki se bo s kmečkim ljudstvom borila za „krst častni in svoboda zlato“. In vsled tega pravilno trdim, da je od izboljšanja kulturnega in gmotnega stanja delavstva odvisna bodočnost našega naroda. Zivel bo vedno naš narod, dokler bosta kmet in delavec živela in dihala zanj, dokler se bosta na skupnem temelju borila in odbijala sovražne sile.

Zato moramo stremiti za tem, da se tudi vsled socialno-gospodarskega razvoja vedno bolj naraščajoče delavske množice ne odtujijo krščanskemu svetovnemu naziranju, ki prepaja naše kmečko ljudstvo in iz katerega tudi naše delavske množice po večini izhajajo. Neorganiziran delavec je siromak v gmotnem in moralnem oziru, beda ubija v njem vsak zmisel za višje cilje. Kolikokrat tak delavec ne pozna urejenega in zadovoljnega družinskega življenja. Za primeren izobrazbo si ne more prizadevati, ker mu nedostaja možnost. Skrb za vsakdanji kruh mu ne pušča časa, da bi mogel misliti na kaj drugega kakor na to, kar zahteva kruti boj za obstanek. V socialno-demokratskih društvih pa delavca vzgajajo v sovrastvu do krščanstva in vsega, kar sega preko posvetne in tužemske kulture. Čim bolj se množi ta delavska masa, tem bolj narašča nevera, tem bolj se celo javno življenje razkristjanjuje, tem bolj vleče ta vrtnec tudi ostale stanovse s seboj. Zato pa nastane za naš dolžnost, da iščemo sredstev, temu odpomoči. V obstoječih sredstvih je edino uspešno sredstvo v to svrhu strokovna organizacija, ki skuša, stoječ na temelju kršč. načel, izboljšati gmotni položaj delavstva.

V Avstriji vedno bolj pada število onih, ki se pečejo samostojno z obdelovanjem zemlje, v istem razmerju rastejo množine nesamostojnega industrialnega in obrtnega delavstva. Industrija in obrt rasteta, to je suho dejstvo, s katerim moramo računati. Industrija in obrt pa napredujeta in bosta napredovali tudi v slovenskih in hrvaških deželah. Moderni pridobitveni načini prodirajo tudi v južne kraje. Nov rod vrasča, vrste nesamostojnih delavcev se množe, množe se pa tudi sužnji kapitala.

Kakor je pa ta pojav združen z velikimi nevar-

nostmi v verskem oziru, tako tudi v narodnem. To pa zaradi tega, ker se velik del onih ljudi, ki zapadejo pri nas delavskim množicam, obrne v tujino. Tako izgublja slovensko in hrvaško ljudstvo najboljše moči, bodisi za vedno, bodisi začasno. Med tem, ko pogreša domovina domačih delavskih moči, se naši ljudje v tujini raznarodujejo in izmogožajo. Tisti del delavstva, ki ostaja doma, ostane po velikem delu neorganiziran in nezaveden ter se nikakor ne povzpne. Dočim se bogataš združuje v kartelih, je delavstvo razbiti, brez stanovskega ponosa, obsojeno v sužnost. Kar se pa organizuje v socialno-demokratskem taboru, pomeni za nas neprecenljivo izgubo. Treba bo naše delo podvojiti. Zmisla za to vprašanje ne manjka, pač pa zadosti naobraženih in praktično izvežbanih moči, ki bi se mogle stalno posvetiti delavski organizaciji. Obrtno delavstvo, železničarji, kovinski delavci, zidarji, nadalje rudarji, so po pretežni večini socialno-demokratsko organizirani. Najmanj je preskrbljeno za nestalno gozdno, kmetijsko delavstvo, viničarje, dni-narje, za razna uslužbenstva po trgovinah in podobno. Temelj uspešnemu delu med delavstvom, ki je hočemo štiti pred izrabljanjem od strani kapitala in gmotno postaviti na trdna tla, da bo koristen član v krščanski družbi, je izobraževalno delo. Delavstvo pozna premalo delavsko postavodajo, si je premalo na jasnem glade svojih pravic in sredstev, kako jih izvajati. Z organizacijo, ki delavstvo izobražuje in napravlja sposobno za dosego svojih ciljev, je podobno delo v prvi vrsti pred očmi vedno globljo izpopolnitev delavske organizacije same, zlasti to, da bi se delavske strokovne organizacije zakonito priznale in štitele, nadalje zajamčenje stalnosti delavstva v tovarnah in obrtnih podjetjih, omogočenje tarifnih pogodb in zakonito uvedbo obveznih razsodišč glede sporov, izvirajočih iz delovnega razmerja, glede na socialno-politično postavodajo pa: izvedba socialnega zavarovanja, rešitev brezposelnega vprašanja, skrajšanje delovnega časa, zakonito uvedbo kartelov; v socialno-higijeničnem: pred vsem skrb za zdrava stanovanja.

V zadnjih letih se je storil pri nas glede organizacije delavstva velik korak naprej z ustanovitvijo Jugoslovanske Strokovne Zveze. Ta hoče združiti vse slovensko in hrvaško delavstvo v avstrijskih deželah v mogočno bojno vrsto. Če pomeni združeno slovensko delavstvo moč, bo pomenilo združeno hrvaško-slovensko delavstvo velesilo. Da je ta organizacija sposobna za veliki nadaljni razvoj, jamči to, da je sad dolgotrajnega dela in priprav uspehi mnogih izkušenj na polju strokovne delavske organizacije, nastala iz nujne potrebe, ki jo je naše delavstvo samo čutilo, in združuje v sebi že danes veliko delavstva.

Ožji program Jugoslovanske Strokovne Zveze vsebuje skrb za delavsko izobrazbo, pomoč v boleznih in za slučaj brezposelnosti in pri raznih izrednih stroških in končno pravno varstvo ter nudi delavstvu v tem oziru vse ugodnosti, ki mu jih more dati novodob-

na strokovna organizacija. V širšem pogledu pa Jugoslovanska Strokovna Zveza utrja v svojih članih stanovsko delavsko zavest, omogočuje v njej organiziranemu delavstvu izvajati si ugodnejše plače in delovne razmere, vpliva na javne faktorje, da se speši postavodaja v varstvo delavstva. Stoji pa Jugoslovanska Strokovna Zveza na odločno krščanskem temelju, njeno delo sloni na načelih, kakor jih je razložil Leon XIII.

Menim, da ga ni med nami, ki ne bi bil globoko prepričan, da pomeni delo na delavskem organizatoričnem polju tudi za našo duhovščino pastirsko delo v pravem pomenu besede. Ne držimo križem rok in ne glejmo, da se razpasejo med hrvaškim in slovenskim delavstvom krščanstvu sovražne organizacije. Ena najnujnejših nalog, kar nam jih nalaga hrvaško-slovenski katoliški shod, bodi: Na delo za organizacijo katoliškega delavstva!

y Za delavstvo. (Resolucija katoliškega shoda.) Jugoslovanska Strokovna Zveza stoji na temeljih krščanskih načel, razloženih v enciklikah Leona XIII. in Pija X., ter pričakuje pravične končne rešitve socialnega vprašanja le v udeležitvi krščanskega svetovnega naziranja. Jugoslovanska Strokovna Zveza zahteva zlasti: 1. Skrb za delavstvo in delavske družine v verskem oziru, posebno pozornost je posvetiti slovenskemu delavstvu v Gradcu in gornještajerskih krajih ter omogočiti, da se vrši letno dušno pastirstvo v materinem slovenskem jeziku. 2. Čim hitreje pospešjeenje ljudskega zavarovanja. 3. Rešitev vprašanja brezposelnosti. 4. Skrajšanje 11urnega delavnega časa. 5. Z ozirom na delavsko varstvo je zahtevati zlasti zakonito uredbo kartelov v obrambo delavstva, zakonito zajamčenje stalnosti delavstva industrialnih in obrtnih podjetij, zakonita zaščita strokovnih organizacij in omogočenje tarifnih pogodb, zakonita uredba obveznih razsodišč za poravnave sporov med delavstvom in delodajalcem. Podpirati je z vsemi sredstvi delavstvo v boju proti ljudskim boleznim, zlasti v boju proti jetiki, alkoholizmu, nalezljivim boleznim in drugim ljudskim nadlogam, ter v ta namen širiti zlasti pouk o zdravstvu med delavskim ljudstvom in skrbeti za delavska stanovanja s tem, da se pospešujejo zgradbe eno- in dvodružinskih delavskih domov. Dalje je posvetiti vso pozornost vzgoji delavske mladine ter delavskega naraščaja ter vzgoji ženske delavske mladine v gospodinjstvu. Dalje je posvetiti posebno pažnjo zanemarjeni mladini po mestih in industrialnih krajih ter v to svrhu podpirati društva in javna zastopstva pri delu na polju oskrbe za zanemarjeno mladino. 6. Shod priznava nujno potrebo, da se kršč. delavstvo strokovno združijo, zlasti je Jugoslovanska Strokovna Zveza organizacija katoliškega delavstva, katero je podpirati, da se širi in krepi po vseh avstrijskih kronovinah, koder biva slovensko in hrvaško delavstvo. Dalje izreka shod, da je dolžnost tudi javnih zastopstev, podpirati Jugoslovansko Strokovno Zvezo v delu za blagor in napredek delavstva.